

การศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5:
กรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
A Study of Learning Management in Thai History Subject in Fifth Grade: Case
Studies in Primary Schools Under the Phra Nakhon Si Ayutthaya

Primary Educational Service Area Office

ขวัญทิชา เชื้อหอม¹ และ ภาวิณี โสธายะเพชร^{2*}

Kwanticha Chuahom¹ and Pavinee Sothayapetch^{2*}

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา: โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ แบบการศึกษาพหุพื้นที่ โดยเลือกกรณีศึกษาพิจารณาจากโรงเรียนแกนนำที่เป็นต้นแบบในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ข้อมูลประกอบไปด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาประวัติศาสตร์ไทย ผู้เรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 17 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสังเกต จากนั้นข้อมูลที่ได้จะทำการวิเคราะห์เนื้อหาในการนำเสนอผล ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการใช้หลักสูตรเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนจัดการเรียนรู้อิงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และได้เพิ่มเติมเนื้อหาความเป็นอยุธยา โดยการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งของนโยบายรัฐบาล/หลักสูตรเป็นอุปสรรค 2) ด้านการจัดกิจกรรมและการใช้สื่อจัดการเรียนรู้ ครูเน้นบรรยายเนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านเวลา 3) ด้านความพร้อมของครู ทางจังหวัดมีการจัดอบรมครูผู้สอน ครูจึงมีความพร้อมที่จะการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลของสถานศึกษา 5) ด้านผู้เรียน ให้ความร่วมมือกับการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามพบว่าบางส่วนมีทัศนคติทางลบกับวิชาประวัติศาสตร์

คำสำคัญ : วิชาประวัติศาสตร์ไทย, การจัดการเรียนรู้, ประถมศึกษา

¹ นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Graduate Student of Elementary Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University, E-mail: petite_prim@hotmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Lecturer of Elementary Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University, E-mail: pavinee.s@chula.ac.th

* Corresponding author

Abstract

The objective of this research is to study about learning management in Thai History subject in fifth grade students which consists of 5 topics i.e. 1) Use of Curriculum in Learning Management 2) Learning Management and instructional media 3) Readiness of teachers 4) Evaluation and assessment 5) Learners. Multisite studies were used as the research design. The cases were selected by leading schools of learning management of Thai history subject. Data were collected from different 4 groups of people such as school administrators, Thai history 5th grade teachers, fifth-grade students, and relevant institutes totaling 17 persons. The research instruments were interview form and classroom observation form. The data were analyzed by content analysis technique. The research results indicated that 1) All school organized the learning management based on the Basic Education Core Curriculum. B.E. 2551(A.D. 2008) and also applied The Ayutthaya Local Traditions in learning areas. The problem was changeable education policy. 2) Most teachers always used lecture method to teach students due to the limit of time in offering activities both "in" and "out" of school. 3) There were some teacher trainings about the Thai history subject but there were still some problems like document job, lack of analytical thinking, etc. 4) A majority of students passed school assessment criteria. 5) Learners cooperated with the learning management well however, some students still had negative attitudes.

Keywords: Thai history subject, learning management, elementary education

บทนำ

วิชาประวัติศาสตร์เป็นสาระหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ถูกกำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 โดยเป็นวิชาที่มีความสำคัญเพราะถือว่าเป็นรากฐานของวิชาการทุกสาขา (สมศักดิ์ ชูโต, 2527) และงานค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ถือเป็นรากฐานของความรู้ที่จะนำไปต่อยอด นำไปใช้อ้างอิง หรือนำไปปรับใช้ในการสอน ซึ่งล้วนเป็นประโยชน์ทางวิชาการ (ประชาคมวิจัย, 2556) ทั้งนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงนิพนธ์บทนำเอกสารประกอบคำสอนวิชาประวัติศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (กรมยุทธการทหารบก, 2554) ความว่า “การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ทำให้เราเข้าใจสังคมของเรา ทั้งในด้านสิ่งที่ผ่านมาแล้วสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ในปัจจุบัน และสิ่งที่จะดำเนินต่อไปในอนาคตได้แจ่มชัดขึ้น” นอกจากวิชาประวัติศาสตร์จะช่วยให้มนุษย์รู้จักและเข้าใจตัวเองมากขึ้น รวมทั้งเข้าใจสังคมของมนุษย์โดยรวมแล้ว อาจใช้เป็นประสบการณ์พื้นฐานการตัดสินใจ เหตุการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หรืออนาคต และประยุกต์ใช้ในกระบวนการแก้ไขปัญหา และวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักจริยธรรม คุณธรรม และสร้างความสามัคคีในคนในชาติ ด้วยการนำเสนอประสบการณ์ความกล้าหาญ เสียสละ ของบรรพบุรุษ (กรมยุทธการทหารบก, 2554) รวมถึงเสริมสร้างความสามัคคีในชาติจนนำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง จากการตระหนักถึงคุณความดีของบรรพบุรุษที่แสดงความกล้าหาญ และเสียสละเพื่อให้คนในชาติอยู่อย่างสงบสุข

ในหลายประเทศได้เล็งเห็นความคุณค่าความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์และบรรจุให้มีการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน เกลิม นิติเชตต์ปรีชา (2545) ได้กล่าวถึง ประเทศเยอรมนีว่ามีการทำหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ฉบับแรก ที่มีจุดมุ่งหมายให้ใช้สำหรับเด็กอายุ 12–18 ปี รวมเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 10 ปี ตั้งแต่ปีค.ศ. 1500 โดยมีการจัดการเรียนรู้เฉพาะระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สำหรับประเทศอังกฤษการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในช่วงแรก (ปลายศตวรรษที่ 16) มีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังลัทธิชาตินิยม ซึ่งต่อมาได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมคนให้มีประสบการณ์และเผชิญชีวิตสังคมได้เป็นอย่างดี คล้ายกับการจัดการเรียนรู้ของประเทศฝรั่งเศสในช่วงแรกมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้รัก เลื่อมใส และศรัทธาในระบอบการปกครองแบบสาธารณรัฐ โดยจัดให้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา หรืออย่างเช่นรัฐบาลแห่งรัฐแมสซาชูเซตส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ออกกฎหมายบังคับให้โรงเรียนทุกแห่งจัดให้มีการสอนประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ ค.ศ. 1812 และกระตือรือร้นที่พัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ในระดับต่าง ๆ ให้ได้มาตรฐานหรือ แม้แต่ประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศพม่าที่มีมหาวิทยาลัยสอนประวัติศาสตร์โดยตรง

สำหรับประเทศไทยการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เป็นการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นการท่องจำเนื้อหาวิชาค่อนข้างมากและยาก รวมทั้งเนื้อหาขาดความเชื่อมโยงต่อเนื่อง ผู้เรียนจึงไม่สามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ ทำให้วิชาประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นวิชาที่มีคุณค่ากลับกลายเป็นวิชาที่ไม่ได้รับความสำคัญจาก วินัย พงศ์ศรีเพียร (2556) ได้กล่าวว่าปัญหาหนึ่งคือการขาดแคลนนักวิจัยด้านประวัติศาสตร์ และประวัติศาสตร์จะได้รับความสนใจเฉพาะเรื่องที่เป็นประเด็นทางสังคมเท่านั้น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์จึงเป็นแนวคิดเชิงนามธรรม ไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนได้ ในขณะที่ เกลิม นิติเชตต์ปรีชา (2545) กล่าวถึงการสอนประวัติศาสตร์ว่าเป็นการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นสำคัญ โดยครูจะเป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูลไปยังผู้เรียน ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นเป็นการถ่ายทอดสืบทอดกันมา ผู้เรียนจึงไม่ได้รับการพัฒนาทางด้านสติปัญญา สมพงษ์ จิตระดับ (2557) ได้กล่าวถึงวิชาประวัติศาสตร์ในอีกแง่มุมว่าเป็นวิชาที่มักถูกจัดอยู่ในกลุ่มวิชาเลือก ผู้เรียนส่วนน้อยเท่านั้นที่จะเลือกเรียนวิชานี้ เนื่องจากไม่มีผลต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาอีกทั้งชั่วโมงเรียนไม่มากพอที่จะสอนให้รักชาติ ทั้งนี้แนวคิดของ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2557) ที่กล่าวว่าประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่น่าเบื่อที่สุดแต่กลับถูกใช้ประโยชน์จากผู้นำทางการเมือง โดยการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยยังไม่ได้แก่คนที่ผู้สอนและผู้เรียน และไม่มีใครจริงจังกับมันนักหรืออาจถูกมองว่าเป็นวิชาท้ายแถว ยิ่งย่ำชัดว่าทรศนะในเชิงลบเกี่ยวกับวิชาประวัติศาสตร์ยังมีอยู่มากในสังคมไทย

อีกทั้งผลรายงานการสัมมนาโต๊ะกลม เรื่องทิศทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทยใน 3 ด้าน พบว่า 1) แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นขาดการดูแลและปรับปรุงให้มีความน่าสนใจ เช่น ศูนย์วัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ หรือโบราณสถาน เยวชนจึงขาดแหล่งเรียนรู้ที่สามารถสัมผัสได้ 2) หลักสูตรและเนื้อหา ไม่สอดคล้องสัมพันธ์กันและมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ส่งผลให้เกิดความลำบากต่อการทำงานของครู ซึ่งสาเหตุนี้มาจากการเขียนประวัติศาสตร์ขาดการพูดคุยกันระหว่างผู้กำหนดหลักสูตร ผู้เขียนตำราเรียน และครูผู้สอน และ 3) แบบเรียนมีลักษณะวิธีคิดเป็นอนุรักษนิยม ปลูกฝังค่านิยมรักชาติผ่านความความเชื่อ ขัดแย้งกับ

จุดประสงค์ของวิชาประวัติศาสตร์ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการแยกแยะข้อเท็จจริง และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ซึ่งสามารถโต้แย้งหากมีหลักฐานประกอบ ผู้เรียนจึงถูกปิดกั้นการเรียนรู้ในโลกที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม

นอกจากนี้ผู้สอนประวัติศาสตร์ระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาเพียงระดับปริญญาตรี ทำให้ขาดความรู้ในเนื้อหา ขาดจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ และขาดทักษะในการถ่ายทอดความรู้ อีกทั้งการที่ครูประถมศึกษารับผิดชอบการสอนหลายวิชาจึงมักสอนประวัติศาสตร์ด้วยหนังสือเพียงเล่มเดียว โดยชินภัทร ภูมิรัตน (อ้างถึงใน กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) ให้ข้อมูลว่า จากการศึกษารายงานหลายฉบับครูส่วนใหญ่ไม่มีความรู้พื้นฐานและครูประวัติศาสตร์มีจำนวนน้อย รวมถึงเอกสารที่ให้ความรู้ด้านการสอนประวัติศาสตร์มีเพียงเล่มเดียว คือ ประวัติศาสตร์ไทย : จะเรียนจะสอนกันอย่างไร ครูจึงขาดแนวทางจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรและเหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน

เมื่อ พ.ศ. 2551 ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้สนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียน จึงได้กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ชม. (อ้างจากหนังสือ สพฐ. ที่ ศธ.14010/ว 810 ลงวันที่ 14 พฤษภาคม 2552) ซึ่งการสอนประวัติศาสตร์ได้รับความสำคัญมากขึ้นเมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีนโยบายให้กระทรวงศึกษาธิการจัดการสอนเพิ่มเติมวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง เพื่อให้เยาวชนรับรู้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ตระหนักถึงความเสียสละบรรพบุรุษอันนำมาซึ่งความสามัคคีในชาติ (เดลินิวส์ออนไลน์, 22 มิถุนายน 2557) ทำให้กระทรวงศึกษาธิการปรับโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับชั้นประถมศึกษาในเพิ่มเติมจำนวนชั่วโมงวิชาประวัติศาสตร์ 1 ชั่วโมง/สัปดาห์

แม้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่ายต่างตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมาเกือบ 20 ปี บทความ งานวิจัย หรือการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์กลับไม่พบความเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน โดยเฉพาะระดับประถมศึกษา

สำหรับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ท้วงติงการศึกษากล่าวถึงคือ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน นอกจากความพร้อมทางด้านภาษาและความรู้ทั่วไป การอยู่ร่วมกันอย่างสันติจำเป็นต้องมีทัศนคติทางบวกที่มีต่อกัน เพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้นอาเซียนว่า “หนึ่งประชาคม หนึ่งอัตลักษณ์” (สายพิณ แก้วงามประเสริฐ, 2555) ประชาคมอาเซียนที่เกิดขึ้น อาจเป็นประชาคมปลอม ๆ หากประเทศไทยยังคงจัดการเรียนรู้รูปแบบเดิม รวมถึงแบบเรียนยังคงปลูกฝังแนวคิดชาตินิยมที่ยกย่องชาติตนเองและมองว่าเพื่อนบ้านเป็นศัตรู (คอลัมน์ กระบวนทรรศน์ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, 2555 อ้างถึงใน ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทย ในระดับประถมศึกษา เพื่อทราบถึงสภาพการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทย เพื่อทราบถึงปัญหาอุปสรรคอันเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนทางการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนสอดคล้องกับความต้องการของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในด้านการใช้หลักสูตรเพื่อการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมและการใช้สื่อการเรียนรู้ ด้านความพร้อมของครูผู้สอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านผู้เรียน

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ รูปแบบการศึกษาแบบพหุพื้นที่ (multisite studies) ได้แก่ โรงเรียนวัดใหญ่ชัยมงคล โรงเรียนวัดพระญาติการาม และโรงเรียนวัดศรีประจักษ์ เนื่องจากเป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้เข้าร่วมโครงการการพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ของทางจังหวัดจากทั้งหมด 53 โรงเรียน และได้รับการยกย่องว่าเป็นโรงเรียนแกนนำที่สามารถเป็นต้นแบบในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของจังหวัด ซึ่งทางจังหวัดได้พิจารณาจากการนำเสนอผลงานการจัดการเรียนรู้และผลงานของผู้เรียน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูสังคมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต1 จำนวน 181 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชา และผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 โรงเรียน จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) และ ในส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานนิเทศก์และติดตามผลการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขต1 และสถาบันอยุธยาศึกษา รวมทั้งสิ้น 17 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) โดยมีการเตรียมข้อคำถามต่าง ๆ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย เป็นประเด็นในการสนทนาแบบกว้าง ๆ และแบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation)

3. การดำเนินการรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงที่ 1 การศึกษานำร่องเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ ปัญหาอุปสรรค และสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่าง และช่วงที่ 2 การลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลจริง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ใช้ โดย วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แบบอุปนัย (analytic induction)

ผลการวิจัย

1. ด้านการใช้หลักสูตรเพื่อการจัดการเรียนรู้

ทุกโรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดเป็นหลัก เพื่อให้เกิดความเป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการจัดการเรียนรู้ โดยทางโรงเรียนได้มีการปรับหลักสูตรสถานศึกษาของตนทุกปี ให้ได้หลักสูตรที่ทันสมัย และเหมาะสมกับสังคมบริบทที่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ได้มีการเพิ่มเรื่องของ “ความเป็นอยู่อย่าง” ซึ่งเป็นข้อกำหนดจากสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่กำหนดให้ทุกโรงเรียนเพิ่มเนื้อหาความเป็นอยู่อย่างโดยบูรณาการสอดแทรกรวมเข้าในหลักสูตร นอกจากนี้หนึ่งในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างกำลังพัฒนาเป็นต้นแบบโรงเรียนเทคโนโลยีได้ปรับปรุงหลักสูตรโดยเพิ่มเรื่องของนวัตกรรมที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีเข้าไปในแต่ละสาระการเรียนรู้

ด้านปัญหาการใช้หลักสูตรเพื่อการเรียนรู้ พบว่า นโยบายของรัฐบาลที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งตามผู้มีอำนาจในแต่ละสมัยรัฐบาล ทำให้เกิดความลำบากในการทำงาน อีกทั้งเนื้อหาที่บรรจุลงในหลักสูตรมีมากเกินไปจนจำใจ และอาจยากเกินไปสำหรับวัยของผู้เรียน และมีลักษณะเน้นการท่องจำ เพื่อนำไปใช้ในการสอบมากกว่าการใช้ในชีวิต

2. ด้านการจัดกิจกรรมและการใช้สื่อจัดการเรียนรู้

ส่วนมากครูจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการบรรยาย ประกอบกับการชมคลิปวิดีโอ การใช้รูปภาพ และการถามคำถาม ตลอดจนการจัดการเรียนรู้ครูได้นำเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาใช้ทำให้บรรยากาศชั้นเรียนเต็มไปด้วยความสนุกสนาน ซึ่งบางโรงเรียนได้นำเทคโนโลยีมาใช้จัดการเรียนรู้และได้พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีให้กับผู้เรียน นอกจากการเรียนรู้ในชั้นเรียนแล้ว ผู้เรียนยังได้ไปเรียนรู้ตามแหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดทุกปีการศึกษา โดยครูพิจารณาคัดเลือกสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาบทเรียนในส่วนของหนังสือเรียน ส่วนใหญ่ครูเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกหนังสือด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามจะมีการใช้หนังสือเรียนเพียงตอนท้ายของชั่วโมงเพื่อสรุปสาระสำคัญเท่านั้น และในส่วนสื่อการเรียนรู้ทางโรงเรียนได้มีการสนับสนุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอกหรือจากการเข้าร่วมฝึกอบรม ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อย่างมาก ผ่านการจัดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้โรงเรียนเข้าร่วมโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

ด้านปัญหาการจัดกิจกรรมและการใช้สื่อจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูไม่สามารถจัดการเรียนรู้ได้ตามแผนที่วางไว้ และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในยังคงพบปัญหาเรื่องความพร้อมของเทคโนโลยีและผู้ใช้งาน นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดทัศนศึกษาเป็นการไปเที่ยวมากกว่าการเรียนรู้ ทางด้านหนังสือเรียนที่บังคับใช้มีการเขียนลักษณะเป็นเรื่องเล่า ขาดความต่อเนื่องและเชื่อมโยง ทำให้ยากต่อการเข้าใจ ทางด้านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดยังไม่ได้ได้รับความสนใจและใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และในด้านงบประมาณนั้นไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ทำให้ต้องจัดหางบประมาณจากหน่วยงานภายนอกมาสนับสนุนค่าใช้จ่าย

3. ด้านความพร้อมของครู

ครูประวัติศาสตร์มีทั้งครูที่สำเร็จการศึกษาสาขาสังคมศึกษาหรือสาขาประถมศึกษา และครูที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาอื่น ซึ่งหลายฝ่ายเห็นว่าวิชาเอกของครูไม่สำคัญเท่ากับความมุ่งมั่น โดยครู

ประวัติศาสตร์ทุกท่านมีทัศนคติทางบวก ต่างชื่นชอบ และเห็นคุณค่าของวิชาประวัติศาสตร์ ทำให้มีความกระตือรือร้นหาความรู้เพิ่มเติม อีกทั้งยังมีทักษะทางเทคโนโลยี ทำให้ได้รับความไว้วางใจให้รับผิดชอบโครงการสำคัญ และได้รับเชิญเป็นวิทยากรในการอบรมครูประวัติศาสตร์ ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่ครูมีการเตรียมตัวล่วงหน้าอยู่เสมอ และสามารถจัดการชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี

ด้านปัญหาความพร้อมของครูผู้สอน พบว่า ปัญหาหลักคือภาระงานของครูที่มากเกินไป โดยเฉพาะภาระงานด้านเอกสาร ทำให้ครูใช้เวลาไปกับภาระงานมากกว่าเวลาไปเตรียมจัดการเรียนรู้ นอกจากนั้นเกิดครูสังคมเทียมจำนวนมาก อีกทั้งเมื่อจัดอบรมได้เกิดปัญหาการจัดสรรครูเข้าร่วมกิจกรรม ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการ ทำให้ความตั้งใจในการจัดอบรมหรือกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ได้นำไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ อีกทั้งครูยังขาดทักษะการใช้งานเทคโนโลยี และทักษะการวิเคราะห์ ซึ่งครูส่วนมากจะถ่ายทอดข้อมูลตามที่ได้รับมาทันที ผู้เรียนจึงเรียนรู้ผ่านการจำและนำไปใช้ทันที โดยไม่ผ่านการวิเคราะห์เช่นกัน

4. ด้านการวัดและประเมินผลการจัดเรียนรู้

ครูผู้สอนได้ให้ผู้เรียนทำการทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียน และในตอนท้ายของแต่ละชั่วโมงเรียน สำหรับการวัดและประเมินผลปลายภาคการเรียน ครูผู้สอนจะใช้ข้อสอบทั้งอัตนัยและปรนัย และบางโรงเรียนใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยส่วนใหญ่ผู้เรียนทั้งหมดผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งหมด ในกรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ครูผู้สอนจะให้ผู้เรียนรับงานกลับไปทำเพิ่มเติมหรือทำการสอบใหม่อีกครั้ง

สำหรับปัญหาด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ส่วนของข้อสอบปรนัย ครูจะพบปัญหาในการสร้างข้อคำถามให้มีความเป็นปรนัย และการสร้างตัวเลือกของข้อสอบแบบปรนัยให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งพบว่าข้อสอบมักมีลักษณะเน้นจากความจำ และ 2) ส่วนของข้อสอบอัตนัยพบปัญหาในการตรวจข้อสอบ นอกจากการนี้พบว่าผู้เรียนขาดทักษะการเขียนตอบข้อสอบอัตนัย อันได้แก่ ทักษะการใช้ภาษา ทักษะการสะกดคำ ความคิดสร้างสรรค์ และการคิดวิเคราะห์

5. ด้านผู้เรียน

ผู้เรียน ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี กล้าแสดงความคิดเห็น มีความพร้อมในการเรียนรู้ และมีทักษะทางด้านเทคโนโลยี และมีผู้เรียนเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ชื่นชอบการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชื่นชอบวิชาประวัติศาสตร์คือครูผู้สอนที่มีความรอบรู้และมีเทคนิคการเล่าเรื่องที่น่าสนใจ ปัจจัยรองมาคือ ผู้เรียนเห็นคุณค่าความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ และปัจจัยสุดท้ายคือผู้เรียนชอบวิธีการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการได้ชมคลิปวิดีโอ โดยผู้เรียนส่วนใหญ่จะไม่มีภาระค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง หรือใช้บริการห้องสมุดและแหล่งการเรียนรู้

ทางด้านปัญหาของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีทัศนคติทางลบกับวิชาประวัติศาสตร์ การตอบคำถามในข้อสอบแบบปรนัย และผู้เรียนยังขาดความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะประวัติความเป็นมาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อภิปรายผล

1. การกำหนดนโยบายในระดับภาครัฐและการกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาท่ามกลางสังคมปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประวัติศาสตร์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นตรงกันว่าแนวคิดชาตินิยมในแบบเรียนประวัติศาสตร์มีการตัดทอนเนื้อหาจนน้อยเกินไป ทำให้ผู้เรียนขาดจิตสำนึกรักชาติ จึงควรเพิ่มเติมเนื้อหาที่เป็นการปลูกฝังและสร้างความตระหนักถึงความเป็นชาตินิยมให้ผู้เรียนมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ แพง ชินพงศ์ (2556) ที่กล่าวว่า ชาตินิยมเป็นอุดมการณ์ที่ควรปลูกฝังให้กับคนไทย เพราะเป็นการย้าเตือนและหล่อหลอมให้ทุกคนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจและหวงแหนความเป็นชาติ ซึ่งการปลูกฝังค่านิยมของไทยยังคงยึดการปลูกฝังความรักที่มีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ดังเช่นในอดีต เพราะเป็นเหมือนรากเหง้าของสังคมไทย อย่างไรก็ตามพบว่าการศึกษาอิสระของเปรมโรจน์ บางอ้อ (2556) พบว่า แบบเรียนระดับประถมศึกษามีการปลูกฝังแนวคิดชาตินิยมที่มีแนวคิดสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ แนวคิดเชื้อชาตินิยม ที่มีลักษณะเชิดชูชาติตนและมองประเทศเพื่อนบ้านด้วยอคติ และแนวคิดราชานิยม ที่เน้นความสำคัญของพระมหากษัตริย์ในฐานะศูนย์กลางของชาติ และในฐานะผู้นำพาและสนับสนุนประชาธิปไตย ซึ่งแนวคิดชาตินิยมในแบบเรียนประวัติศาสตร์มีที่มาจากวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางที่ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข กระแสความคิดกษัตริย์นิยมและกลุ่มปัญญาชนฝ่ายอนุรักษนิยม และสถานภาพความรู้เกี่ยวกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาอิสระของ ไพบูลย์ รัชโพธิ์ (2551) ที่พบว่า แบบเรียนประวัติศาสตร์ระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 จาก 3 สำนักพิมพ์ให้ความสำคัญกับพระมหากษัตริย์ในฐานะบุคคลที่มีอำนาจสูงสุดในการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ประเทศ และเป็นผู้นำทางด้านจิตใจของคนไทย นอกจากนี้แบบเรียนได้กล่าวถึงพระราชสถานภาพของพระมหากษัตริย์ไทยที่มีความละเอียดอ่อนแฝงด้วยชาตินิยมการปกครองแบบไทยที่ไม่เหมือนชาติอื่น จากการศึกษาอิสระข้างต้นแสดงให้เห็นว่าทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 และแบบเรียนประวัติศาสตร์ระดับประถมศึกษา ได้มีการปลูกฝังแนวคิดชาตินิยมอย่างชัดเจน โดยมุ่งเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นหลัก การปลูกฝังชาตินิยมผ่านแบบเรียนประถมศึกษาจึงน่าจะเพียงพอ และไม่มีมีความจำเป็นต้องเพิ่มเนื้อหา เพียงแต่อาจมีการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและรูปแบบการนำเสนอ เนื่องจากประวัติศาสตร์ที่สอนอยู่นั้นมีส่วนสร้างความเข้าใจผิดต่อประเทศเพื่อนบ้านจนกลายเป็นอคติระหว่างชนชาติในที่สุด และประวัติศาสตร์สามารถตีความได้หลายมิติ ไม่จำเป็นต้องมีศูนย์กลางอยู่ที่ความเป็นชาติ (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2557) ดังนั้นการนำเสนอแนวคิดชาตินิยมผ่านการกำหนดนโยบายในระดับภาครัฐ หลักสูตรแกนกลางการศึกษา แบบเรียนประวัติศาสตร์ หรือแม้แต่การจัดการเรียนรู้ของครู อาจไม่ใช่ประเด็นของการเน้นปริมาณเนื้อหาแนวคิดชาตินิยม แต่ควรเป็นการปลูกฝังชาติแนวคิดนิยมอย่างเป็นกลาง มีเหตุผล และเสนอแนวคิดแง่มุมใหม่ โดยจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ควรปรับให้สอดคล้องกับลักษณะเอกลักษณ์และวัฒนธรรม (Akinoglu, 2004) ซึ่งหนังสือเรียนควรเพิ่มเติมในแง่ความสำคัญของการรวมตัวของประชาชนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงชาติ อันแสดงให้เห็นให้ผู้เรียนเห็นถึงพลังสามัคคีต่อการขับเคลื่อนประเทศ มากกว่าการเสนอแนวคิดที่ให้ความสำคัญเป็นรายบุคคล และการเขียนหนังสือประวัติศาสตร์จำเป็นต้องมีส่วนร่วมจากทุก

ภาคส่วน เพื่อไม่ให้ใช้ข้อคิดเห็นจากคนบางส่วนมาเป็นบรรทัดฐาน (สุนทร ชุตินทรานนท์, 2558 อ้างถึงใน ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2558)

2. การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ในระดับประถมศึกษา ผลวิจัยพบว่าครูผู้สอนยังจัดการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์และวิธีเดิม โดยใช้วิธีการบรรยายเป็นหลัก ที่เป็นการจัดการเรียนรู้โดยครูเป็นศูนย์กลาง ประกอบกับการใช้สื่อจัดการเรียนรู้ ประเภทรูปภาพ แผนที่ และคลิปวิดีโอจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งไม่สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษา (2542) มาตรา 22 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” และขัดแย้งกับงานวิจัยต่างๆ ที่มีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ และมีผลวิจัยที่บ่งชี้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีอื่นส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มากกว่าการเรียนรู้แบบปกติก็ตาม ดังเช่นงานวิจัยของ ไพเราะ สุตธรรม (2555) ซึ่งพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ที่ใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานทำให้ผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และพฤติกรรมทักษะกระบวนการกลุ่มทุกด้าน ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดและมีพัฒนาการสูงขึ้น และงานวิจัยของมณีรัตน์ (2559) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับวิธีทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่สูงขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้สาเหตุอาจมาจากภาระงานนอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ครูมีเวลาเตรียมตัวลดลง ครูจึงปฏิบัติงานตามประสบการณ์และความเคยชิน ซึ่งครูมักเลือกใช้วิธีการบรรยายเพราะง่ายต่อการสอน ไม่ต้องเตรียมสื่อมากนัก มีเพียงการเตรียมเนื้อหาสาระที่จะสอนล่วงหน้าเท่านั้น และยังสามารถดำเนินการสอนได้รวดเร็วในเวลาอันจำกัด (ทศนา แคมมณี, 2554) อีกทั้งครูขาดการเรียนรู้เพิ่มเติม และโรงเรียนขาดการนิเทศภายใน ครูจึงไม่ทราบผลสะท้อนการจัดการเรียนรู้ของตน ทำให้ไม่ทราบปัญหาที่แท้จริงและไม่นำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ครูผู้สอนถือเป็นปัจจัยหลักและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ทัศนคติ และทักษะ วิชาประวัติศาสตร์ ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างครูประจำวิชาประวัติศาสตร์ทั้งหมดสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต ซึ่งมีทั้งครูที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาสังคมศึกษาโดยตรง และบางส่วนเป็นครูที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาอื่น โดยโรงเรียนเรียนที่บรรจุครูไม่ตรงตามวุฒิเป็นโรงเรียนที่ค่อนข้างไกลจากตัวเมือง ตรงกับรายงานวิจัยของชนิตา รักษ์พลเมือง (2547) ที่กล่าวว่า ในประเทศไทยโรงเรียนที่บรรจุครูได้ยากส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกล และโรงเรียนชนบท อย่างไรก็ตามสาขาที่สำเร็จการศึกษาของครูไม่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ เห็นได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่พบว่า ผู้เรียนที่เรียนกับครูที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาสาขาสังคมศึกษา ทุกคนชื่นชอบการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์เพราะเทคนิคการสอน และผู้เรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นผลมาจากครูผู้สอนมีทัศนคติทางบวกต่อวิชาประวัติศาสตร์และสนใจค้นคว้าเพิ่มเติมอยู่เสมอ ในขณะที่ผู้เรียนที่เรียนกับครูที่สำเร็จการศึกษาสาขาสังคมโดยตรงกลับมีทัศนคติทางลบกับวิชาประวัติศาสตร์ จึงสามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่าการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ให้เกิดการเรียนรู้และทัศนคติทางบวกนั้นขึ้นอยู่กับความมุ่งมั่นตั้งใจและ

เทคนิคการจัดการชั้นเรียนของผู้สอน ซึ่งขัดแย้งกับบทความของ Bain และ Mirel (2006) ที่กล่าวว่า การเตรียมตัวเป็นครูสอนประวัติศาสตร์ควรเริ่มจากการมีความคล่องตัวในเนื้อหาและครูต้องจบการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์หรือมีประสบการณ์ด้านการสอนมากกว่า 20 ปี

สำหรับสิ่งที่ปัญหาสำคัญของผู้สอนปัญหา กลุ่มตัวอย่างระบุตรงกันว่าเป็นปัญหาภาระงานของครูที่มากเกินไป ครูต้องใช้เวลาไปกับกิจกรรมภายนอกชั้นเรียนที่ไม่ใช่การจัดการเรียนรู้ โดย 3 อันดับแรก คือการประเมินของหน่วยงานภายนอก การแข่งขันวิชาการ และการอบรมจากหน่วยงานภายนอก (ไกรยศ ภัทรราช, 2557 อ้างถึงใน ผู้จัดการออนไลน์, 2557) ทำให้ครูมีเวลาในการเตรียมจัดการเรียนรู้และพักผ่อนส่วนตัวลดลง ส่งผลให้ครูเกิดความกดดันและความเครียดตามมา ดังงานวิจัยของ อุดมลักษณ์ เมฆาวณิช (2556) ที่พบว่า ปัจจัยที่นำความเครียดมาสู่ครูมาจากการทำงานในระบบด้านการบริหารโรงเรียน งานด้านอบรม และงานต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้ จึงมีแรงกดดันในการทำงานที่รับแรงและการทำงานหลาย ๆ ด้านพร้อมกัน ทำให้มีเวลาค่อนข้างน้อยในการจัดการเรียนรู้และไม่สามารถสอนได้ครบชั่วโมงเรียนตามที่กำหนดในแต่ละวิชา นำมาซึ่งผลกระทบต่อผู้เรียน ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและคืนครูสู่ห้องเรียน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรเริ่มต้นจากการไม่สร้างภาระงานที่กระทบต่อการสอน โดยเฉพาะกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน (สมพงษ์ จิตระดับ, 2557 อ้างถึงใน ผู้จัดการออนไลน์, 2557) ลดภาระงานด้านเอกสาร และหันมาประเมินจากสภาพความเป็นจริง

4. ผู้เรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินของสถานศึกษา ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการออกข้อสอบของครูที่ตรงกับตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางและตรงกับจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนที่มีความตั้งใจระหว่างการจัดการเรียนรู้ของครู และได้ทบทวนบทเรียนก่อนการสอบภาคปลาย สามารถทำข้อสอบผ่านเกณฑ์ได้ในระดับดี โดยการวัดผลของครูมีทั้งการออกข้อสอบแบบปรนัย อัตนัย และการสัมภาษณ์ ซึ่งสัดส่วนของข้อสอบจะเน้นไปข้อสอบปรนัยที่มีลักษณะเน้นความจำความเข้าใจ ทำให้การวัดผลวิชาประวัติศาสตร์ดูเหมือนจะขัดกับจุดมุ่งหมายของวิชาประวัติศาสตร์ที่ต้องการให้เน้นการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีการตรวจสอบอย่างมีระบบ และคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนการตัดสินใจลงความคิดเห็น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) และการออกข้อสอบที่เน้นข้อสอบปรนัยมาตั้งแต่ระดับประถมต้น ส่งผลให้ผู้เรียนกับการข้อสอบที่มีตัวเลือก ผู้เรียนจึงไม่สามารถทำข้อสอบแบบอัตนัยได้ผลที่ดีนัก ดังนั้นเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน อันเป็น 1 ใน 10 ทักษะที่ตลาดแรงงานโลกต้องการในปี 2020 การออกข้อสอบจึงควรเพิ่มเติมส่วนของข้อสอบอัตนัยให้ผู้เรียนได้เริ่มฝึกการใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์และการเขียนมากขึ้น

5. จากผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีทัศนคติทางลบต่อวิชาประวัติศาสตร์ในสัดส่วนที่มากกว่าผู้เรียนที่มีทัศนคติทางบวกต่อวิชาประวัติศาสตร์ และมุ่งให้ความสำคัญกับการวิชาอื่นมากกว่า สอดคล้องกับรายงานวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการ (2552) ที่พบว่า สภาพและปัญหาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมคือผู้เรียนไม่เห็นถึงความสำคัญและไม่ให้ความสนใจต่อการเรียน และแนวคิดของชาวยุติธรรม เกษตรศิริ (อ้างถึงใน จัปตาอาเซียน, 2557) ที่กล่าวว่าประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่น่าเบื่อที่สุดแต่ถูกใช้ประโยชน์จากผู้นำทางการเมือง โดยการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยยังไม่ได้แก่คนที่ผู้สอนและผู้เรียน และไม่มี

ใครจริงใจกับมันนักหรืออาจถูกมองว่าเป็นวิชาท้ายแถว ยิ่งซ้ำซ้ำว่าพระศนะในเชิงลบเกี่ยวกับวิชาประวัติศาสตร์ยังมีอยู่มากในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นวิจัยกรณีศึกษาแบบพหุพื้นที่ ดังนั้นผลการวิจัยจึงเป็นเพียงข้อมูลเฉพาะพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถอ้างอิงไปยังพื้นที่อื่นได้ เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีสภาพบริบทและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยจึงเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้ผู้สนใจหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้เหมาะสมกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในบริบทอื่น ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนต่อไป

2. การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาและเก็บข้อมูลในพื้นที่จังหวัดอื่น ทั้งจังหวัดที่มีลักษณะเป็นเมืองประวัติศาสตร์เช่นเดียวกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือจังหวัดที่มีลักษณะจุดเน้นต่างกัน เพื่อให้เห็นสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ในภาพรวม และทำให้สามารถเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบริบทสภาพแวดล้อมต่างกันได้

3. งานวิจัยครั้งต่อไปอาจมีการเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ปกครอง เพราะจะทำให้ทราบสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนนอกเหนือจากการเรียนรู้ตามที่โรงเรียนจัดให้ รวมถึงการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง และการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมให้แก่ผู้เรียน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมยุทธการทหารบก. (2554). เอกสารประกอบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ทหาร. อรุณการพิมพ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). การสัมมนาโต๊ะกลมเรื่อง ทิศทางการพัฒนาการเรียนการสอน

ประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพมหานคร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. <http://www.moe.go.th/hp-vichai/ex-prb05-4.htm>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). รายงานวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์.

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

จับตาอาเซียน. (2557). เสวนาเปิดตัวหนังสือชุด “สมุดเพื่อนบ้านอาเซียนของเรา”.

<http://aseanwatch.org/2014/08/27/%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B8%B4%E0%B8%94%E0%B8%95%E0%B8%B1%E0%B8%A7%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%AA%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%8A%E0%B8%B8%E0%B8%94/>

- เฉลิม นิติเขตต์ปรีชา. (2545). *เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่2). โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ชนิตา รักษ์พลเมือง. (2547). *รายงานการวิจัยเอกสารสภาวะการขาดแคลนครูในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานของประเทศไทย*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เดลินิวส์ออนไลน์. (2557). *วิชาประวัติศาสตร์กับหน้าที่พลเมือง..เรื่องที่น่าคุยกัน*.
<http://www.dailynews.co.th/education/249239>
- เดลินิวส์ออนไลน์, (2557). *สพฐ.หาวิธีปรับการสอนประวัติศาสตร์*.
<http://www.dailynews.co.th/education/246890>
- ทิตินา แคมมณี. (2554). *รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย* (พิมพ์ครั้งที่ 7). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2558). *ประวัติศาสตร์ชาติไทย "ใบปลิวทางการเมือง" เอกสารหาเสียงล่วงหน้า*.
http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1447323799
- ประชาไทย. (2550). *ชี้แบบเรียนประวัติศาสตร์ไทยเล่าความข้างเดียว-เน้นชาตินิยม แนว รว.ศึกษาฯ กลุ่มอาเซียนแก้ตำราใหม่*. <https://prachatai.com/journal/2007/06/13008>
- เปรมโรจน์ บางอ้อ. (2556). *แนวคิดชาตินิยม ในแบบเรียนประวัติศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษา ใน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2557). *ปฏิรูปการศึกษา (10) ต้องคืนครูสู่ห้องเรียน*.
<http://www.manager.co.th/qol/viewnews.aspx?NewsID=9570000141970>
- แพง ชินพงศ์. (2556). *“ชาตินิยม” อุดมการณ์ที่ควรปลูกฝังให้กับคนไทย*.
<http://www.manager.co.th/qol/viewnews.aspx?NewsID=9560000142945>
- ไพบูลย์ รัชโพธิ์. (2551). *การศึกษาอุดมการณ์ชาตินิยมโดยรัฐผ่านแบบเรียนประถมศึกษาไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพเราะ สุตธรรม. (2555). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน วิชาประวัติศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโนนสำนั อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มณีนรัตน์ คงพะเนา. (2559). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้อาณาจักรสุโขทัย และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับวิธีการทางประวัติศาสตร์*. *วารสารราชพฤกษ์*, 14(3), 111 – 118.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2556). *สัมภาษณ์พิเศษ: ดร.วินัย พงศ์ศรีเพียร ถอดรหัสมนุษยจากมนุษย์*. *วารสารประชาคมวิจัย*, 109(19), 29.

ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2555). *ไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน* (ตอนที่2). <http://www.castu.org/CAS-TU/index.php/th/publications-2/castu-blog-2/222-2014-15>

สมศักดิ์ ชูโต. (2527). *การสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย*. โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สายพิน แก้วงามประเสริฐ. (2555). *วิชาประวัติศาสตร์ไทยจะนำไทยไปอาเซียน*.

<http://botkwamdee.blogspot.com/2012/08/spn-th-h.html?m=1>

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. (2557). *สำรวจแบบเรียนประวัติศาสตร์ไทย เมื่อ ‘ชาติ’ เป็นเครื่องมือทางการเมือง*.

<http://www.tcijthai.com/news/2014/02/scoop/5154>

อุดมลักษณ์ เมฆาวณิชย์. (2556). *ความเครียดของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 (กลุ่มอำเภอพนัสนิคม)*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภาษาอังกฤษ

Akinoglu, O. (2004). *History Education and Identity*.

<http://centres.exeter.ac.uk/historyresource/journal9/papers/akinoglu.pdf>

Bain, R and Mirel, J. (2006). Setting up camp at the great instructional divide, Educating beginning history teachers. *Journal of Teacher Education*, 57(3), p.212-219.